

ŠIAULIŲ KOLEGIJOS DĖSTYTOJŲ PATIRTIES, TAIKANT KOOPERUOTŲ STUDIJŲ METODĄ PROJEKTE „KOOPERIA“, ANALIZĖ

Daiva Kirvelienė
Šiaulių kolegija
Aušros alėja 40, Šiauliai

Anotacija

„Sėkmingos studentų karjeros plėtotė, diegiant inovatyvų kooperuotų studijų (KS) metodą (KOOPERIA)“ – projektas, kurį rengė ir 2006 m. gegužės – 2008 m. balandžio mėn. vykdė Šiaulių universitetas. Šiaulių kolegija buvo projekto partneris, kartu su Panevėžio kolegija ir Šiaulių nevyriausybinių organizacijų konfederacija (ŠNVOK). Į projektą Šiaulių kolegija delegavo keturis dalykus (modulius): Turizmo rinkodara, Organizacinė elgsena, Dokumentų valdymas ir Kelionių organizavimo įmonių darbas. Šiame straipsnyje bus aptarta patirtis, taikant kooperuotų studijų metodą – inovacijas studijų procese.

Raktiniai žodžiai: kooperuotos studijos, kompetencijos, inovacija.

Įvadas

Kooperuotos studijos – inovatyvus, į socialinių kompetencijų ir gebėjimų formavimą orientuotas mokymo metodas. Inovatyvaus studijų metodo misija – sumažinti atotrūkį tarp akademinės, socialinės ir verslo sferų bei priartinti studijų turinį prie regiono poreikių. Kooperuotų studijų metu ugdomos studentų akademinės (žinios, kritinis mąstymas ir pan.), socialinės (bendruomeninės, pilietinės) ir perkeliamosios kompetencijos (gebėjimas disponuoti tarpdisciplininiais metodais). Kooperuotų studijų metodo realizavimas susijęs su auditorinio ir savarankiško studento darbo bei praktinės veiklos (užduočių) įstaigoje, įmonėje ar Nevyriausybiniėje organizacijoje derinimu, dėstant konkretų dalyką (modulį). Naujo studijų metodo taikymas – iššūkis ne tik dėstytojams, bet ir studentams. Studentai privalo daugiau dėmesio skirti savarankiškomis dalyko studijoms, socialinių kompetencijų, refleksyvumo ugdymui. Kooperuotų studijų metodo privalumas tas, kad studentai gauna profesines ir bendruomeniškumo pamokas: susipažįsta su darbo problemomis, reikalavimais, už mezga kontaktus su organizacijų vadovais (potencialiais darbdaviais) ir darbuotojais, taiko praktikoje teorines žinias.

Tyrimo objektas: Šiaulių kolegijos dėstytojų patirtis projekte „KOOPERIA“

Tyrimo tikslas: nustatyti kooperuotų studijų metodo taikymo Šiaulių kolegijoje praktiką

Tyrimo uždaviniai:

1. Aptarti kooperuotų studijų metodo reikšmę projekto „KOOPERIA“ pavyzdžiu;
2. Atskleisti kooperuotų studijų metodo taikymo ypatumus;
3. Išanalizuoti dėstytojų, dirbusių projekte, patirtį.

Tyrimo metodai: literatūros analizė, interviu.

Projektas „KOOPERIA“: lanksti studijų sistema

Šiaulių universiteto Karjeros centras du metus, nuo 2006 m. gegužės mėn. iki 2008 m. balandžio mėn., vykdė projektą „KOOPERIA“ („Sėkmingos studentų karjeros plėtotė, diegiant inovatyvų kooperuotų studijų (KS) metodą“), teiktą Bendrojo Programavimo Dokumento (BPD) 2.4. priemonei „Mokymosi visą gyvenimą sąlygų plėtojimas“. Susipažinti su kooperuotų studijų metodu, perprasti jo esmę taikant savo pedagoginėje praktikoje, turėjo galimybę ne tik Šiaulių universiteto, bet ir Panevėžio kolegijos bei mūsų, Šiaulių kolegijos, dėstytojai.

Kooperuotų studijų (KS) metodas plačiai taikomas JAV aukštosiose mokyklose, kaimyninėse šalyse (Lenkijoje, Latvijoje, Estijoje), jau nebe naujiena ir Lietuvoje. Šiaulių universitetas su Kooperuotomis studijomis susipažino 2001 m., dalyvaudamas bendrame projekte su Rutgers valstybiniu universitetu (JAV) (Mažeikis, 2007, p.89). Vakarų šalyse analogiški metodai vadinami *Service Learning*, *Cooperate Studies*, *Cooperate Education* ir pan., Lietuvoje – kooperuotos studijos, Šiaulių universitete šį metodą adaptavo (sukūrė koncepciją, metodologiją) prof. dr. G. Mažeikis.

Pasak prof. dr. G. Mažeikio, padėjusio pagrindus kooperuotų studijų (KS) metodo pritaikymui šiaurės Lietuvos regiono aukštosiose mokyklose, „KS remiasi pragmatizmo filosofija, multikultūralizmo idėjomis, kritinio mąstymo ir pilietinio bei socialinio dalyvavimo principais,

aktyviai naudojasi nuotolinių studijų pagalba ir visą gyvenimą trunkančio lavinimo paradigma...KS nėra atskiras studijų dalykas, tai yra studijų metodas, kuris įprastas auditorines specialybės dalykų studijas transformuoja į kooperuotas, studijuojant ir dirbant kartu su NVO, įstaigomis ir įmonėmis“ (Mažeikis, 2004, p.5). KS metodo principus Šiaulių universitete taikiusi I. Balčiūnienė (*Taikomoji etika*), pritaria daugumai mokslininkų, kad esminis kooperuotų studijų elementas – refleksija... integruojant refleksyvias praktikas į kooperuotų studijų kursus, studentai geriau geba susieti veiklą bendruomenėje su studijuojama disciplina, įgyja didesnį supratimą apie kurso turinį, bei disciplinos santykį su socialinėmis reikmėmis (poreikiais)... (Balčiūnienė I., 2006, p. 2).

Kooperuotų studijų metodo misija – sumažinti atotrūkį tarp akademinės, socialinės ir verslo sferų bei priartinti studijų turinį prie regiono poreikių. Pasiiekti laukiamų rezultatų galima kryptingai ugdant žmoniškuosius išteklius (formuojant studentų, ateities darbo rinkos dalyvių, gebėjimus). Pasak Laužacko R. (2000, p.37), kompetencija yra darbuotojo dalykiniai ir bendrieji gebėjimai, laiduojami jo turimų žinių, gebėjimų, įgūdžių, nuostatų, požiūrių. Ateities darbuotojui labai svarbios kompetencijos, ugdomos kooperuotų studijų metodu: *atstovavimas* (gebėjimas formuluoti grupės interesus), *protegevimas* (interesų gynimas, derybiniai įgūdžiai), *tarpkultūriniai gebėjimai*, *bendravimo gebėjimai* (gebėti susikalbėti su kitaip atrodančiu, kitaip mąstančiu žmogumi), *gebėjimas dirbti komandoje ir profesionalūs įgūdžiai* (prisitaikymas prie kolektyvinės veiklos, turimų žinių taikymas praktiškai), *lyderystė*, *bendruomeniškumas ir pilietiškumas* (priimti atsakomybę, iniciatyvą).

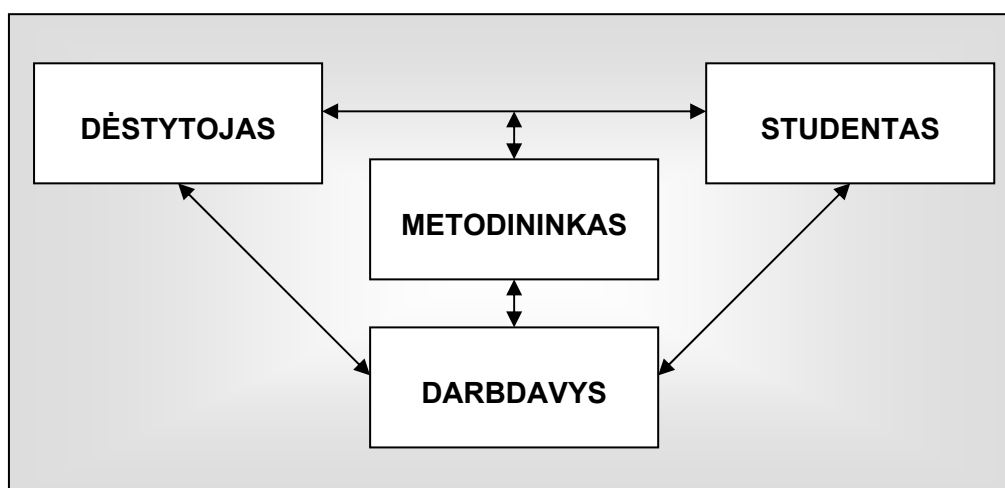
Kooperuotų studijų metu ugdomos studentų akademinės (žinios, kritinis mąstymas ir pan.), socialinės (bendruomeninės, pilietinės) ir perkeliamosios kompetencijos (gebėjimas disponuoti tarpdisciplininiais metodais). Apibendrintas kompetencijų grupes, kurios sėkmingai ugdomos taikant kooperuotų studijų metodą, aprašė prof. dr. Mažeikis (2007) naujausioje knygoje *Kompetencijų ugdymo sistema taikant kooperuotų studijų metodą*.

ŠU Projektas „KOOPERIA“, kuriame dalyvavo ir Šiaulių kolegija, buvo savalaikis ir aktualus, tai parodė ir 2007 metų viduryje projektui „KOOPERIA“ pripažinta "Regiono lyderio" nominacija (www.esparama.lt).

Kooperuotų studijų metodo taikymo ypatumai

Projekto įgyvendinimo metu, taikant inovatyvų kooperuotų studijų metodą, buvo adaptuoti atrinkti dalykai (moduliai), kurie buvo praktiškai realizuoti dviejų semestrų bėgyje (2006-2007 m.m. pavasario semestre ir 2007-2008 m.m. rudens semestre). Kooperuotų studijų metodo taikymas yra susijęs su auditorinio ir savarankiško studento darbo bei praktinės veiklos (užduočių) įstaigoje, įmonėje ar Nevyriausybinėje organizacijoje derinimu, dėstant konkretų dalyką (modulį). Šiaulių kolegija į projekto „KOOPERIA“ vykdytojų komandą įsiliejo su keturiais dalykais (moduliais): *Turizmo rinkodara* (asistentė R.Pilipavičienė), *Organizacinė elgsena* (lektorė J. Vveinhardt), *Dokumentų valdymas* (asistentė R. Pocevičienė) ir *Kelionių organizavimo įmonių darbas* (lektorė D. Kirvelienė).

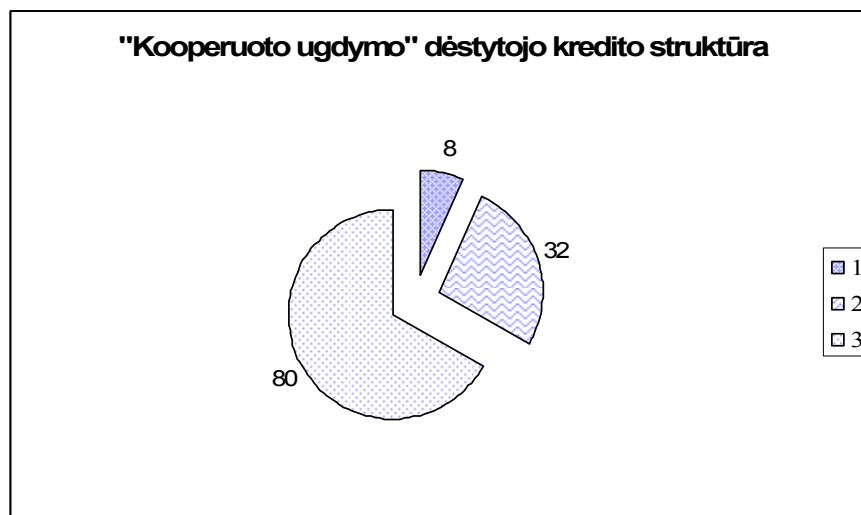
Kooperuotos studijos – bendradarbiavimu paremtas studijų metodas, leidžiantis betarpiškai bendradarbiauti (bendrauti) visiems studijų proceso dalyviams: dalyko dėstytojui ir studentui, dėstytojui ir darbdaviui, studentui ir darbdaviui. Siekiant, kad tarp visų dalyvaujančių pusių nusistovėtų glaudūs dalykiniai ryšiai, mokymo institucijos administracija turėtų paskirti koordinatorių-metodininką. Projekto metu buvo numatyta metodininko veikla, kuriam buvo deleguotos organizacinės funkcijos: užmegzti ryšius su darbdaviais, suderinti studentų savarankiškas užduotis-projektus, rengti trišales bendradarbiavimo sutartis (žr. 1 paveikslą).

1 pav. Kooperuotų studijų metodo realizavimo schema

Projekto tikslas – gerinti studijų kokybę ir studentų profesinio pasirengimo kokybę. Studentas, praktinio mokymo (tai nėra įprastinė praktika įmonėse) metu eidamas į visuomenines ar gamybines organizacijas, turi galimybę pritaikyti (patikrinti) teorines žinias, įgytas studijuojant, išsiugdyti šiandieniniame verslo pasaulyje reikalingas kompetencijas. Darbdaviams projektas „KOOPERIA“ suteikia puikią progą „užsiauginti“ specialistą, atitinkantį rinkos poreikius, pasinaudoti teoriniu studentų ir dėstytojų potencialu. Aukštoji mokykla, taikydama inovatyvų studijų metodą, gali tikėtis platesnių savo rengiamų specialistų (absolventų) įsidarbinimo galimybių.

Projektas „KOOPERIA“ buvo puiki galimybė dėstytojams lavinti vieną iš svarbiausių kolegijos dėstytojo profesinių kompetencijų komponentą – konstravimo-projektavimo komponentą (Šedžiuvienė N., Valentienė D., 2005, p. 98-99). Dėstytojai, dalyvavę projekte, susidūrė su iššūkiu – turėjo savo dėstomą dalyką (modulį) adaptuoti pagal projekto reikmes (žr. 2 paveikslą).

2 pav. Rekomenduojama dalyko (modulio) realizavimo schema (šaltinis: Mažeikis G., 2004, p.14) (1 – teorija 8 val., 2 – seminarai 32 val., 3 – studento savarankiškas darbas 80 val.)

Planuojant praktinio mokymo laiką organizacijoje, reikėjo peržiūrėti teorinės medžiagos išdėstymo struktūrą (įprastines teorines paskaitas studentai lankė apie mėnesį laiko), organizuoti konsultacijas-seminarus (dalį kurso medžiagos studentai studijavo savarankiškai, todėl, kelis kartus savaitėje buvo organizuojamos seminarai-konsultacijos, kad studentai su dėstytoju aptartų akademinis klausimus ir pasidalintų savo patirtimi organizacijoje). Studento žinios ir gebėjimai vertinami, taikant kaupiamąjį balą: teorinės kurso dalies patikra (testas), KS studijų rezultatai (užduotis-projektas) ir egzaminas.

Taikant inovatyvų studijų metodą, buvo naudojami nuotolinio mokymo elementai: kolegijos MOODLE 2 aplinkoje patalpinti paskaitų konspektai, savarankiškos užduotys studentams, kad būtų racionaliai organizuojamos savarankiškos studentų studijos.

Tai buvo nauja patirtis visiems: organizatoriams, dalyvaujantiems dėstytojams, studentams, verslo pasaulio atstovams (darbdaviams). Visi projekto dalyviai kartu ieškojo atsakymų į kylančius klausimus. Buvo pastoviai jaučiama nuoširdi projekto organizatorių – Šiaulių universiteto Karjeros centro darbuotojų globa (projekto vadovė Vilma Tubutienė) – projekto įgyvendinimo metu buvo organizuoti mokymai, seminarai ir konferencijos, praplėtę dėstytojų mokslines kompetencijas.

Šiaulių kolegijos dėstytojų patirtis projekte „KOOPERIA“

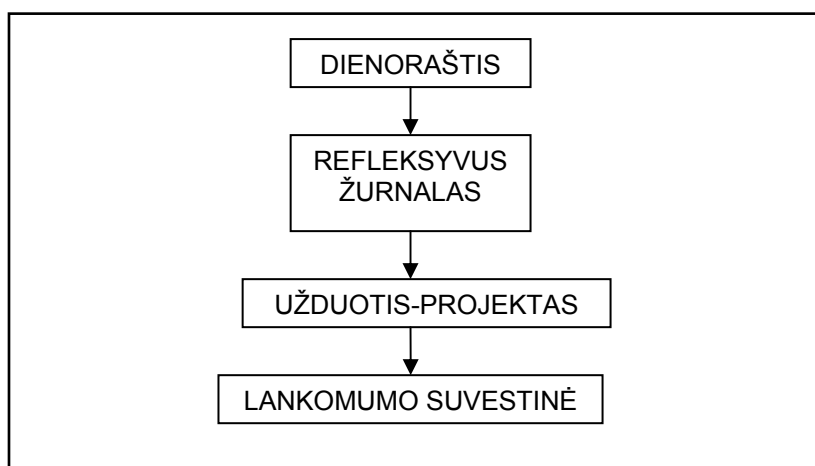
Pasibaigus projektui, norisi apžvelgti įgytą patirtį ir atsakyti į klausimus: kokias kompetencijas, gebėjimus ugdė studentai ir dėstytojai projekto metu, su kokiais sunkumais susidūrė projekto dalyviai. Siekiant apibendrinti Šiaulių kolegijos dėstytojų patirtį, taikant kooperuotų studijų metodą, buvo organizuotas interviu tyrimas. Dėstytojoms, projekto „KOOPERIA“ dalyvėms, buvo pateiktas nestruktūruotas klausimynas (9 klausimai).

Pirmiausia, dėstytojų buvo klausiama, ką apie kooperuotų studijų metodo principus jos žinojo iki įsitraukimo į projekto darbą? Visos tyrimo dalyvės pripažino, kad šis metodas buvo rimtas iššūkis – iki dalyvavimo projekte nei viena projekto dalyvė nebuvo susipažinusi su kooperuotų studijų metodu. Galima daryti išvadą, kad dalyvavimas šiame projekte praturtino pedagogų metodines kompetencijas.

Projekto dalyvių buvo klausama, kaip organizavo savo dalyko (modulio) dėstyją-studijas. Dėstytojos prisiminė, kad buvo parengtas ir patalpintas nuotolinio mokymo aplinkoje (MOODLE 2) paskaitų konspektas, suderintas paskaitų, konsultacijų ir praktinio mokymo užsiėmimų įmonėse ir organizacijose laikas ir paskutinis etapas – organizuotas dalyko realizavimas (parengtos individualios užduotys, sudarytos studentų komandos, kontroliuojamas studentų dokumentų pildymas, vedami seminarai-konsultacijos).

Klausiant apie metodo teikiamą naudą, dėstytojos pabrėžė, kad kooperuotų studijų metodas neabejotinai buvo naudingas studentams: išėję į organizacijas, jie ne tik gilino teorines ir praktines dalyko (modulio) kompetencijas, bet kartu ugdė bendruomeniškumo, savanorystės, pilietiškumo, komandinio darbo įgūdžius (visi buvo suskirstyti į 3-4 asmenų komandas). Išėję į verslo įmones, dalis studentų turėjo galimybę susipažinti su versle plačiai naudojamomis darbo priemonėmis, kurių mokslo įstaigos įsigyti neturi galimybių. Kaip pavyzdį galima pateikti turizmo administravimo specialybės studentų atvejį: dalis jų kelionių agentūrose galėjo pasipraktikuoti dirbti su rezervacinėmis sistemomis. Dirbant kelionės organizavimo įmonėse, tokių įgūdžių reikia, todėl šie praktiniai užsiėmimai studentams buvo ypatingai naudingi. Studentų bendradarbiavimo su darbdaviais rezultatai tikrai įspūdingi: kai kuriems studentams buvo pasiūlytos praktikos vietos, dalis jų gavo darbo pasiūlymų.

Dėstytojų buvo klausama, ar susidūrė su kokiais sunkumais, taikant naują darbo metodą. Taip buvo ir sunkumų. *Pirma*, taikant kooperuotų studijų metodą, studentas turi daugiau dirbti savarankiškai, tai išbalansuoja daugelį (iškilo lankomumo konsultacijose, paskaitose problema). Studentai privalėjo daugiau skirti laiko KS metodu studijuojamam kursui (dalykui), nei kitiems: reikėjo „vesti dienoraštį“ – kiekvieną apsilankymą organizacijoje (įmonėje) turėjo aprašyti nustatytos formos dienoraštyje, turėjo pildyti refleksyvių kooperuotų studijų žurnalą (surinkus keturis dienoraščius). Būdami darbinėje aplinkoje, studentai rinko medžiagą ir rengė užduotį-projektą, suderintą su organizacijos poreikiais, kuris buvo pristatomas auditorijoje. Semestro pabaigoje studentas turėjo pateikti organizacijoje užpildytą lankomumo suvestinę. Visos šios atsiskaitymo formos (žr. 3 paveikslą) reikalingos dėstytojui, kad galėtų kontroliuoti, stebėti studento pasiekimus. Projekto metu ši „grandinė“ turėjo ypatingą reikšmę – tai tyrimo dokumentai, kurie buvo perduoti Šiaulių universiteto tyrėjams.

3 pav. Studento gebėjimų kaitos fiksacija (KS)

Antra, atsiskleidė dalies studentų bendravimo įgūdžių, iniciatyvumo stoka, nesugebėjimas reflektuoti (tai akivaizdžiai buvo jaučiama seminarų-konsultacijų metu ir iš pateiktų dienoraščių, refleksyvių žurnalų). *Trečia*, dalyje darbo kolektyvų pastebėtas abejingumas, dėmesio studentui stoka, prilyginant praktinio mokymo laiką planinei praktikai. Studijų procesas kolegijoje yra orientuotas į teorinių žinių ir praktinių gebėjimų ugdymą, todėl, organizuojant mokymo procesą daug dėmesio skiriama profesinėms praktikoms. Praktikų organizavimui skirta per 20 kreditų (semestre po vieną-dvi praktikas, kurių metu studentai išeina dirbti į įmonės). Pripratę prie ilgalaikių praktikų, darbdaviai dažnai neįvertindavo praktinio mokymo privalumų (studentai įmonėje ar organizacijoje lankėsi sutartu laiku, kartą per savaitę, tad buvo besiskundžiančių per aukštais darbdavių reikalavimais, pastebėjo dėstytoja R.Pilipavičienė).

Buvo įdomu sužinoti dėstytojų nuomonę ar noriai studentai priėmė naujas studijavimo taisykles? Kaip jie reagavo į pasikeitusius reikalavimus? KS metodas iš visų proceso dalyvių reikalauja kūrybiškumo, pasak Fernando Cardoso De Sousa jis turi būti būdingas „ne dėstytojui ar studentui atskirai paimtiems, bet jų abipusei sąveikai“ (2007, p. 35).

Raimondos Pilipavičienės, Turizmo administravimo katedros asistentės, antrojo kurso turizmo administravimo specialybės studentams dėschiusios *Turizmo rinkodarą* patirtis rodo, kad „bendravimas ir darbas neįprastoje aplinkoje, kitoje socialinėje komandoje, pačių studentų buvo įvertintas, kaip vienas iš KS metodo privalumų“. Teigiamai įvertinta įsidarbinimo galimybė priimančioje įmonėje, pabaigus mokslus. Parengti projektiniai darbai turėjo praktinę naudą ir reikšmę, nes atlikti remiantis įmonės poreikiais. Pasidalinimas „gerą patirtimi“ tarp pačių komandų per seminarus-konsultacijas ir viešą darbų pristatymą, taip pat pačių studentų buvo vertinamas, kaip teigiamas projekto pasiekimas. Jolita Vveinhardt (Turizmo administravimo katedros vedėja, lektorė), *Organizacijos elgsenos* dėstytoja, pažymėjo, kad studentai reagavo ir priėmė naują studijų metodą labai įvairiai: tie, kuriems pavyko užmegzti draugiškus santykius organizacijose – labai džiaugėsi šiuo nauju studijų metodu, o tie, kurie susidūrė su sunkumais, žinoma, nebuvo patenkinti. Dar kitokią patirtį išsinešė Rimalda Pocevičienė, Administravimo studijų katedros asistentė, kuri kooperuotų studijų metodą taikė dėstant *Dokumentų valdymo* kursą: studentai šį naują studijų metodą priėmė nelabai noriai, kilo daug neaiškumų, prieštaravimų.

Studentų nepasitenkinimo momentų nepavyko išvengti, nes jie buvo įpareigoti (priskirti) dalyvauti projekto tyrime: turėjo pildyti dalykinių ir socialinių kompetencijų pokyčių vertinimo formas (po apsilankymo organizacijoje – dienoraščius bei refleksyviuos žurnalus), tai reikalavo iš jų susikaupimo ir nuoseklumo. Kooperuotų studijų metodui turi būti griežtai taikomas savanoriškumo principas, nes labai svarbus „tarpasmeninis bendravimas...rezultatai ir pasiekimai priklauso ne tik nuo dėstytojo ir studento bendravimo, bet ir nuo studentų tarpusavio bendravimo grupėse“(Janulienė I., 2006, p. 115), o šiuo atveju dar ir nuo bendravimo su darbdaviu.

Kalbant apie sunkumus, taikant KS metodą, visos dėstytojos minėjo, kad didžiausias trūkumas tas, kad dalis organizacijų (įstaigos, įmonės, bendruomenės) nenoriai priėmė studentus. Kadangi KS metodas naujas visoms trimis pusėms (darbdaviams, dėstytojui ir studentams) kilo neaiškumų kaip jį taikyti, realizuoti (R. Pocevičienė). Ne visi darbdaviai dirbo kooperuotai, todėl kai kuriems studentams tiesiog nepavyko užmegzti bendradarbiavimo tose organizacijose, į kurias jie pateko, tiesiog pritrūko geranoriškumo iš darbdavių pusės (J. Vveinhardt). Neigiamą patirtį nusveria neabejotini privalumai: studentai turėjo galimybę teorines žinias pritaikyti praktikoje, realioje darbo aplinkoje pamatyti, kaip organizuojamas dokumentų valdymas įstaigose (R. Pocevičienė). Vienareikšmiškai, ši patirtis buvo naudinga visoms trimis šalims, tačiau naudingiausia studentams. Jiems buvo suteikta puiki galimybė savo teorines žinias pritaikyti realioje organizacijoje. To neįmanoma pasiekti paskaitų metu auditorijoje (J. Vveinhardt).

Paklaustos apie metodo taikymo sunkumus, dėstytojos atkreipė dėmesį ir į studijų laiko trukmę: semestro eigoje studentai išeina į planinę praktiką, tai smarkiai sutrumpina realų studijavimo laiką. Į projektą buvo atrinkti labai skirtingi moduliai (žr. 1 lentelę).

1 lentelė

Projektui „Kooperia“ deleguotos disciplinos

Eil. Nr.	Dalyko (modulio) pavadinimas	Kreditų skaičius (val.)	Semestras (savaičių skaičius atėmus praktikas)
1.	Turizmo rinkodara	2 K (80 val.)	IV ( )
2.	Dokumentų valdymas	4 K (160 val.)	III ( )
3.	Organizacinė elgsena	3 K (120 val.)	III ( )
4.	Kelionių organizavimo įmonių darbas	3 K (120 val.)	III ( )

Dėstant skirtingos apimties dalykus (modulius), buvo sunku tolygiai, racionaliai planuoti laiką, numatyti studentų apsilankymo organizacijose trukmę. Nepaisant organizacinių sunkumų, projekto dalyviai turėjo puikią galimybę išbandyti save.

Raimonda Pilipavičienė pritaria, kad sunku vienareikšmiškai įvertinti šio metodo naudą studentams: „vienos komandos su susižavėjimu ir pasididžiavimu pristatė nuveiktus darbus įmonėje, dalinosi savo įspūdžiais, gyrėsi, kad dalyvavo įmonės veikloje, kaip pilnaverčiai komandos nariai (pavyzdžiui, padėjo rengti metinę Tautodailininkų sąjungos organizuojamą parodą Šiaulių Dailės galerijoje; kiti tapo pilnateisiais komandos nariais „Šiaulių televizijos“ komandoje, parengė ir atliko „ŠTV“ populiarumo apklausą Šiaulių apskrities gyventojų tarpe, susipažino su visos televizijos darbo virtuve... Deja, kiti labai nusivylė... Vieniems teko „gaudyti“ organizacijos vadovą, kitiems aiškiai buvo pasakyta, kad netrukdytų, eitų į „keturias puses“, o savo darbą parengtų apie ką nori... Dar kitos įmonės „KOOPERIOS“ metodą painiojo su eiline praktika ir skyrė studentų grupėms tik fizinius darbus – nunešk, sukrauk, sutvarkyk...“.

Pilipavičienė R. daro išvadą, kad didelė dalis projekto „KOOPERIA“ sėkmės priklauso nuo metodinio parengiamojo bendravimo su įmonių vadovais, priimančių organizacijų darbuotojais. Metodininkas kartu su dalyko dėstytoju parenka darbo vietas, vėliau jau su darbdaviu derina studentų praktinio mokymo laiką. Pasirinktose organizacijoje pasitaikė darbuotojų kaitos (darbuotojas išeina atostogauti, grįžta po jų), todėl atėjęs studentas susidarė nuomonę, kad apie jo atėjimą niekas nežino. Kad sėkmingai pritaipytų prie kolektyvo, pajustų atsakomybę už darbo rezultata, įtikintų darbuotojus savo naudingumu, turėjo pasistengti ir patys studentai.

Studentų patirtis priklauso nuo priimančios įmonės statuso, vykdomos veiklos aktyvumo, vadovo asmenybės, nuo paties studento imlumo ir drąsos, motyvacijos pažinti būsimą darbo rinką – įsitikinusi turizmo rinkodaros dėstytoja, jai pritaria ir kitos projekto dalyvės.

Dėstytojų buvo klausama apie akademinis studentų pasiekimus, pasak metodą taikiusių dėstytojų, pakitusi studijų tvarka ženklios įtakos neturėjo mokymosi rezultatams.

Įvertinus dėstytojų ir studentų patirtį, įgytą projekte „KOOPERIA“, galima sakyti, kad šis metodas neabejotinai pažangus, ypatingai tinka universitetams, kur didžioji dėmesio dalis skiriama teorinėms studijoms. Kolegijose glaudžiai bendradarbiaujama su verslo pasauliu viso studijų proceso metu, tačiau per kooperuotas studijas ugdomos tokios studentų kompetencijos (bendruomeniškumas, pilietiškumas, komandinio darbo įgūdžiai ir pan.), kurios labai naudingos darbinėje praktikoje.

Savo mintimis, apie naujo studijų metodo taikymo peripetijas, pasidalinusių dėstytojų vienbalsiai pritarė, kad ateityje planuoja taikyti kooperuotų studijų metodą (jo elementus) savo akademinėje veikloje.

Išvados

Kooperuotų studijos yra studijų metodas, kuris įprastas auditorines specialybės dalykų studijas transformuoja į kooperuotas, studijuojant ir dirbant kartu su NVO, įstaigomis ir įmonėmis. Inovatyvaus studijų metodo misija – sumažinti atotrūkį tarp akademinės, socialinės ir verslo sferų bei priartinti studijų turinį prie regiono poreikių. Pasiiekti laukiamų rezultatų galima kryptingai ugdant žmoniškuosius išteklius (formuojant studentų, ateities darbo rinkos dalyvių, gebėjimus).

Šiaulių kolegijoje buvo taikomas, dėstant skirtingos apimties dalykus (modulius), todėl buvo sunku tolygiai paskirstyti laiką (KS metodas taikytas 4-2 kreditų dalykams). Pagrindinis KS metodo bruožas – kurso realizavimo laikas paskirstomas į kontaktinį laiką (teorinės paskaitos ir seminarai-konsultacijos) ir studentų savarankiško darbo laiką (praktinio mokymo laikas realioje darbinėje aplinkoje ir savarankiškos studijos, naudojant nuotolinio mokymo elementus).

Šiaulių kolegijos dėstytojos džiaugiasi, kad projekto metu susipažino su inovatyviu dėstytojų metodu, patobulino organizacinius, komunikacinius ir kt. įgūdžius, praplėtė savo mokslinių interesų ratą. Kooperuotų studijų metodo privalumai studentams akivaizdūs: dar studijuodami jie išbandė save, teorines žinias pritaikydami praktikoje, susipažįsta su organizacijų vadovais, darbuotojais. Dalis studentų praktinio mokymo metu gavo ypatingai didelės naudos: kai kuriems iš jų buvo pasiūlytos praktikos vietos, dalis gavo darbo pasiūlymų. Kooperuotų studijų metodo elementai bus taikomi ir ateityje Šiaulių kolegijoje, organizuojant naujų ir čia aptartų dalykų (modulių) mokymą.

Literatūra

1. Laužackas R., 2000, *Mokymo turinio projektavimas. Standartai ir programos profesiniame rengime*. Kaunas
2. Mažeikis G., 2007, *Kompetencijų ugdymo sistema taikant kooperuotų studijų metodą*. Šiauliai: ŠU leidykla
3. Mažeikis G., 2004, *Kooperuotų studijų vadovas*. Šiauliai: ŠU leidykla
4. Balčiūnienė I., 2006, Nr. 4 (11) Jaunųjų mokslininkų darbai. *Refleksyvių metodų analizė ir įvertinimas dirbant pagal kooperuotų studijų programą*, p. 44-53.
5. Cardoso de Sousa F., 2007 Nr. 4, Aukštojo mokslo kokybė. *Dėstytojų kūrybiškumas ir efektyvumas aukštajame moksle: studentų ir dėstytojų išvalgos*, p. 21-37.
6. Janulienė I., Žalys L., Žalienė I., 2006 Nr. 1 (8), Jaunųjų mokslininkų darbai. *Ugdančio vadovavimo (coaching) metodų taikymas rengiant turizmo vadybos specialistus*, p. 113-122.
7. Šedžiuvienė N., Valentienė D., 2005 Nr. 9, Profesinis rengimas: tyrimai ir realijos. *Kolegijos dėstytojo kompetencijų kaita profesinio rengimo reformos kontekste*, p. 94-105.

8. Grigaliūnas M., 2006, *Artimiausi dveji metai universitete – kooperuotų studijų metodo diegimo laikotarpis*. Prieiga per internetą: 2008-05-23: <http://karjera.su.lt/?menu=116&news=1&id=8&lg=>
9. www.esparama.lt/

THE ANALYSIS OF EXPERIENCE OF ŠIAULIAI COLLEDGE PROFESSORS IN THE PROJECT „KOOPERIA“ USING THE METHOD OF COOPERATE STUDIE

„Successful development of the career of students, using innovative method of Cooperate Studies (KOOPERIA)“ – project, which was prepared and implemented (in May 2006 – August 2008) by Šiauliai university, together with partners: Šiauliai colledge, Panevėžys colledge, Confederation of non-governmental organizations of Šiauliai.

The method of Cooperate Studies, which is being wide used in USA, Poland, Latvia and Estonia, is not new in Lithuania also. Šiauliai university got acquainted with this method in year 2001, participating in project with the State university of Rutgers (USA). Method of Cooperate Studies in Šiauliai university was adopted by prof. dr. G. Mažeikis, several principles in practice used by I. Balčiūnienė, N. Mažeikienė and others.

Cooperate Studies – the method of studies, grounded in cooperation. This method creates conditions for the cooperation of all participants of the studies process – professor and student, student and employer, professor and employer. For close ties between participants of the process of studies to settle, the coordinator is necessary (at the time of implementing the project, the position of methodist was foreseen). At the time of implementing the project, using the method of innovative Cooperate Studies, a part of disciplines (subjects or modules) were adopted and practically realized during two terms (2006-2007 Spring term and 2007-2008 Autumn term). Šiauliai colledge, using the method named, adopted four disciplines: Marketing of tourism (asist. R. Pilipavičienė), Organizational behavior (lect. J. Vveinhardt), Administration of documents (asist. R. Pocevičienė) and Operation of travel organization enterprises (lect. D. Kirvelienė).

The aim of the project – to improve the level of professional preparedness of the students. Student, at the time of practical training (this is not ordinary practice at the enterprises) has an opportunity to get and develop skills and competences needed, also to use theoretical knowledge in practice. For the employer project „KOOPERIA“ creates perfect conditions to „grow up“ the kind of specialist needed, in compliance with the demands of market, also to use the theoretical potential of students and professors.

Professors, who participated in the project, had to adopt the discipline taught: to reorganize the process of the studies, using method of distant studies: conspectuses of the lectures, exercises for self-training were placed into Šiauliai colledge's surrounding MOODLE. When planning the time for practical training, the structure of theoretical teaching had to be overlooked. Also consultations were organized. This was a new experience, useful for widening scientific competences of professors.

Project „KOOPERIA“ was very useful for students: the not only had deepened theoretical and practical competences, but also developed skills of communitarianism, team working, civic engagement, partisanship. Nevertheless, some problems appeared. First, when applying the method of Cooperate Studies, student has to work himself more, and this disbalances most of the students (attendance problems). Second, as it got to be seen, a part of students has a lack of communicational skills. Third, employers, who are used to long-term practice, often failed to evaluate the benefits of practical trainings (students, who attended enterprises once a week, faced with too high demands from the side of employers).

Evaluating the experience, attained at the Project, the professors of Šiauliai colledge – participants of the Project „KOOPERIA“, foresee the possibility of continuation of successful implementation of the elements of Cooperate Studies in the practice.